

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **J. M.**

o wydanie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 marca 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 25 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 73/23,

zmieniającego wyrok łączny Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 13 grudnia 2022 r., sygn. akt III K 107/22,

- 1. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w zaskarżonej części oraz wyrok łączny Sądu Okręgowego w Szczecinie w części dotyczącej łączenia kar pozbawienia wolności i przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 572 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie o wydanie wyroku łącznego w odniesieniu do łączenia kar pozbawienia wolności;**

- 2. kosztami procesu w tym zakresie obciąża Skarb Państwa;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz J. M. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) zł z tytułu zwrotu kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem łącznym z dnia 13 grudnia 2022 r., sygn. akt III K 107/22, w sprawie J. M. skazanego prawomocnymi wyrokami:

- Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16.07.2013 r., sygn. akt III K 40/12, za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w okresie od stycznia 2004 r. do końca lutego 2005 r., na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, zakaz wykonywania zawodu lekarza na okres 4 lat;

- Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 12.12.2017 r. sygn. IVK 876/10, za przestępstwa popełnione w warunkach art. 91 § 1 k.k. na karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, z art. 271 § 3 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności; za które orzeczono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz zakaz wykonywania zawodu lekarza na okres 5 lat;

na podstawie art. 85 k.k. i art. 91 § 2 k.k., przy zastosowaniu przepisów obowiązujących do dnia 1.07.2015 r. i art. 4 § 1 k.k., połączył kary pozbawienia wolności wymierzone w punkcie 1 - 2 wyroku, orzekając karę łączną 3 (trzech) lat i 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 90 § 2 k.k. połączył zakazy wykonywania zawodu lekarza wymierzone w punkcie 1 - 2 wyroku i orzekł łączny zakaz wykonywania zawodu lekarza na okres 9 lat. Sąd Okręgowy uznał ponadto, że na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. w pozostałym zakresie wyroki połączone podlegają odrębnemu wykonaniu i na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okresy odbywania tej kary od 9.04.2014 r. do 10.03.2015 r. i od 24.09.2009 r. godz. 15.10 do 21.12.2009.

Wyrok powyższy zaskarżył obrońca skazanego w części obejmującej wymiar kary łącznej pozbawienia wolności oraz wymiar łącznego zakazu wykonywania zawodu lekarza. Obrońca zarzucił w apelacji rażąco niewspółmiernie surową karę łączną pozbawienia wolności i łączny zakaz wykonywania zawodu lekarza poprzez zastosowanie zasady

kumulacji i wniósł o obniżenie wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności do 2 lat i 10 miesięcy oraz obniżenie wymiaru łącznego zakazu wykonywania zawodu lekarza do 7 lat.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 25 maja 2023 r., sygn. II AKa 73/23, zmienił zaskarżony wyrok łączny w ten sposób, że orzeczoney wobec skazanego okres łącznego zakazu wykonywania zawodu lekarza obniżył do 7 lat. W pozostałym zakresie wyrok utrzymany został w mocy (pkt II) ponadto zasądzono od skazanego na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze (pkt IV).

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w części w zakresie pkt II i IV na korzyść oskarżonego. Obrońca wyrokowi temu zarzucił rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, w postaci art. 440 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k., 572 k.p.k. oraz 85 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.) w zw. art. 4 § 1 k.k., poprzez utrzymanie w mocy części wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 13 grudnia 2022 r., w sytuacji w której brak było podstaw do orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Szczecinie kary łącznej pozbawienia wolności, poprzez połączenie dwóch kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16.07.2013 r. sygn. akt III K 40/12 (kara jednostkowa 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności) oraz wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód z 12.12.2017 r., sygn. akt IV K 876/10 (kara łączna 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności) i w ich miejsce wymierzenie kary łącznej 3 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności, pomimo, że kary te nie podlegały łączeniu, z uwagi na odbycie w całości kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16.07.2013 r. oraz nie zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód z dnia 12.12.2017 r., co obligowało Sąd do umorzenia postępowania w tym zakresie.

Podnosząc ten zarzut, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i umorzenie w tym zakresie postępowania w sprawie wydania wyroku łącznego.

Prokurator Rejonowy Szczecin – Śródmieście w Szczecinie, w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o oddalenie kasacji, jako oczywiście bezzasadnej.

W toku rozprawy kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uwzględnienie kasacji obrońcy skazanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy okazała się zasadna. Sąd Rejonowy, który wydał wyrok łączny przyjął, że obie kary pozbawienia wolności orzeczone podlegającymi łączeniu wyrokami zostały wykonane. W rzeczywistości tylko jedna z nich została wykonana, zaś co do drugiej, dopiero po wydaniu wyroku łącznego zarządzono jej wykonanie. W przedmiotowej sprawie nadto jeden z wyroków orzekających karę pozbawienia wolności podlegającą łączeniu wydany został przed dniem 1 lipca 2015 r., zaś drugi po tej dacie. Ma to o tyle znaczenie, że z dniem 1 lipca 2015 r. weszły w życie nowe przepisy Kodeksu karnego, dotyczące orzekania kary łącznej i z art. 85 § 2 k.k. wynikało, że podstawą orzeczenia kary łącznej są kary wymierzone i podlegające wykonaniu, a więc te które wykonane już zostały nie mogą ulegać połączeniu. Z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396 ze zm.) wynikało nadto, że przepisów o karze łącznej w brzmieniu nadanym tą ustawą nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie ustawy (1 lipca 2015 r.), chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

W tej sytuacji sądy orzekające w przedmiotowej sprawie miały obowiązek porównania zgodnie z treścią art. 4 § 1 k.k. stanu prawnego obowiązującego przed dniem 1 lipca 2015 r. i w okresie od tej daty do dnia 23 czerwca 2020 r., kiedy to doszło do kolejnej zmiany przepisów i rozstrzygnięcia, który ze stanów prawnych jest względniejszy z punktu widzenia skazanego. Wydanie wyroku łącznego samo przez się nie kreuje sytuacji względniejszej dla skazanego. Przykładem takiej sytuacji jest sprawa J. M., dla którego zastosowanie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. nie okazało się korzystne, a wynikało to z błędnego założenia o wykonaniu obu połączonych kar pozbawienia wolności. Względniejsze dla skazanego byłoby nieorzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności, co dostrzec mógł Sąd Apelacyjny w Szczecinie, który jednak rozpoznawał apelację wyłącznie w zakresie zarzutu niewspółmierności orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności. W oparciu o regulację zawartą w art. 440 k.p.k. w zw. z art. 572 k.p.k. było to jednak obiektywnie możliwe.

Sąd Najwyższy podzielił wywody zawarte w kasacji obrońcy i uchylił zaskarżony nią wyrok w zaskarżonej części oraz wyrok łączny Sądu Okręgowego w Szczecinie w części dotyczącej połączenia kar pozbawienia wolności i w tym zakresie przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w sprawie o wydanie wyroku łącznego w odniesieniu do łączenia kar pozbawienia wolności, kończąc tym samym postępowanie w tym zakresie.

Jerzy Grubba Michał Laskowski Zbigniew Puskarski

[PGW]

[ms]